

ΜΙΜΗΣ ΤΡΑΪΦΟΡΟΣ

Ένας πολυσύνθετος θεατράνθρωπος

Γράφει ο Κώστας Πάππας

Η φωτογραφία παλιά από την εποχή που το έγραψα

Θ' ασχοληθώ με τον Μίμη Τραϊφόρο, τον σύζυγο της θρυλικής Σοφίας Βέμπο, που έχει διανύσει όλες τις πτυχές και τις δραστηριότητες της θεατρικής μας ζωής, επί μία εξηκονταετία στην Ελλάδα. Στιχουργός, επιθεωρησιογράφος, θεατρικός συγγραφέας πρόζας, ηθοποιός, κονφερασιέ, σκηνοθέτης και διευθυντής θεάτρου. Σε όλα καλός και επιτυχημένος, ένα σπάνιο ταλέντο.

Ο Μίμης Τραϊφόρος γεννήθηκε στον Πειραιά το 1912. Από δικές του αφηγήσεις στον γράφοντα μαθαίνουμε πως ήταν το δεύτερο παιδί από τα 14 που είχαν οι πάμφτωχοι γονείς του. Ζούσε σε υπόγεια στα παιδικά του χρόνια, που συχνά τους έκαναν έξωση και κοιμότανε καταγής, με στρωσίδια από κάποιες κουρελούδες.

Πολλές φορές η πιζάμα ήταν άγνωστη, η οδοντόπαστα, το σαπούνι. Τα παπούτσια του από τα μπαλώματα ήταν σε ελεεινό χάλι.

Η ΔΙΨΑ ΓΙΑ ΝΑ ΣΠΟΥΔΑΣΕΙ

Το όνειρο του ήταν οι σπουδές. Αφού αποφοίτησε από το Γ' Γυμνάσιο Πειραιώς, αποφάσισε να σπουδάσει παρά τις αντιρρήσεις του πατέρα του λόγω της οικονομικής του κατάστασης. Κατόρθωσε όμως να πάρει δίπλωμα Νομικής από το Πανεπιστήμιο Αθηνών.

“Πήγαινα πολλές φορές με τα πόδια από τον Πειραιά στο Πανεπιστήμιο για να σπουδάσω”, μου το είχε πει πολλές φορές. Όταν αποφοίτησε από το Γυμνάσιο, με τους συμμαθητές του έπαιξε και σκηνοθέτησε στο Δημοτικό θέατρο Πειραιώς το έργο “Η θυσία του Αβραάμ”. Ο κριτικός Γιάννης Σιδέρης τον επαίνεσε. Έδωσε εξετάσεις στη Δραματική Σχολή του Βασιλικού Θεάτρου, έγινε δεκτός και σε 3 χρόνια πήρε το δίπλωμα του. Από τα 18 του χρόνια έγραφε ποιήματα.

Η ταπεινότητα όμως και η μετριοφροσύνη του δεν τα χαρακτήρισε ποτέ ποίηση και όπως λέει δεν γράφτηκαν με κάποιους υψηλούς στόχους. Ο Μίμης Τραϊφόρος έκανε πολλά επαγγέλματα στα νεανικά του χρόνια για να επιβιώσει και να συντηρήσει τα αδέρφια του. Πλασιέ οικογενειακών περιοδικών, αντιγραφέας στο Πρωτοδικείο Πειραιά, έκτακτος αχθοφόρος στο λιμάνι Πειραιώς.

Αν ονομάσαμε την αξέχαστη **Σοφία Βέμπο τραγουδίστρια της Νίκης**, θα πρέπει δίκαια να ονομάσουμε τον **Μίμη Τραϊφόρο ‘Στιχουργό της Νίκης’**. Γιατί εκείνος είναι που έγραψε τους θαυμάσιους εκείνους στίχους, γεμάτους έξαρση και πατριωτικό παλμό, που τραγουδούσε η ανεπανάληπτη Σοφία κατά την διάρκεια του πολέμου, που ξεσήκωνε τα πλήθη, αναπτέρωνε και σφυρηλατούσε το ηθικό των στρατευμένων παιδιών μας και του

ελληνικού λαού. Τον ονόμασαν Τυρταίο του Αλβανικού έπους οι ελληνικές εφημερίδες της Αιγύπτου.

Ο μεγάλος Αττίκ με τον θίασο του στο Κάιρο παρουσίασε 2 ποιητές να κάνουν οκτάστιχο επί σκηνής. Τον Τραιφόρο και το Λάσκο, μετέπειτα σύζυγο της Στέλλας Γκρέκα (για την Στέλλα που είναι ακόμη εν ζωή στα 102 χρόνια της θα ασχοληθώ διότι επί 10 ετία βλεπόμαστε στην Αθήνα και έχω video συνέντευξη από εκείνη) και της Μπεάτας Ασημακοπούλου. Ο Αττίκ έπαιρνε τις ομοιοκαταληξίες και εκείνοι σε 10 λεπτά έβγαιναν να απαγγείλουν τα ποιήματα τους.

ΚΟΝΦΕΡΑΝΣΙΕ ΣΤΗΝ “ΟΑΣΗ” ΤΟΥ ΖΑΠΠΕΙΟΥ

Επίσης προπολεμικά το 1936-39 και ένα διάστημα μετά τον πόλεμο υπήρξε κονφερασιέ στο μεγάλο υπαίθριο θερινό κέντρο “Οαση”, ένα τύπου Βαριετέ δίπλα στο Ζάππειο. Ήταν περιβόητος για την αθυροστομία του, ειδικά στον κόσμο που ερχόταν στο κέντρο. Οι χιουμοριστικές προσβολές που εκτόξευε διασκέδαζαν τον κόσμο, δυσαρεστούσανε όμως ενίοτε εκείνους που τις δέχονταν. Δεν ήταν λίγες φορές που επιχείρησαν θεατές να του επιτεθούν.

Μια φορά έμπαιναν στην “Οαση” δύο άνδρες και μία γυναίκα, που φορούσε γούνα. Ο Τραιφόρος μόλις τους βλέπει λέει: *“Ο πρώτος που έρχεται θα είναι ο σύζυγος, το καταλαβαίνετε από τον σκυφτό τρόπο που περπατάει για να κρύψει τα κέρατα του, ακολουθεί η σύζυγος με τη γούνα και ο κουμπάρος που την πλήρωσε”*.

Άλλη μια φορά έμπαινε ένας φαλακρός, *“Κυρίες και κύριοι, αυτή τη στιγμή μπαίνει το ωραιότερο κατσαρό μαλλί της Αττικοβοιωτίας. Κοιτάξτε πως λάμπει η φαλάκρα του. Φαίνεται του την περνάει κάθε βράδυ η κυρά του με γυαλόχαρτο”*. Αυτός ήταν ο Μίμης.

Μια βραδιά του 1939, όταν η μεγάλη βεντέτα του τραγουδιού Σοφία Βέμπο πήγε στην “Οαση”, κάθισε στο μπαλκόνι με τον ιδιοκτήτη της “Οασης” τον Ζερβό. Την βλέπει ο Μίμης από την σκηνή και λέει (δεν είχαν γνωριστεί και παντρευτεί ακόμα), *“Η μεγάλη τραγουδίστρια και η μεγάλη ακατάδεκτη...δεν καταδέχτηκε τις θέσεις του λαού και πήγε στο μπαλκόνι με την αριστοκρατία”*.

Η Βέμπο που το άκουσε του απαντά *“Κύριε Τραιφόρε, έχετε δίκιο, αμέσως στην θέση μου, στο λαό μου”*. Και αμέσως κατέβηκε και έγινε σεισμός από τα χειροκροτήματα.

Η Σοφία όμως είχε γίνει έξω φρενών και φεύγοντας είπε στο Ζερβό *“Τι τον έχεις αυτό τον κρύο εδώ; Για να διώχνει τον κόσμο; Δεν θέλω να τον συναντήσω ποτέ. Ούτε καλλιτεχνικά ούτε και στη ζωή μου»*. Μεγάλες κουβέντες...”. Αυτό βέβαια δεν την εμπόδισε να τον αγαπήσει και να τον παντρευτεί.

Η ΦΙΛΙΑ ΜΟΥ ΜΕ ΤΟΝ ΤΡΑΙΦΟΡΟ

Πως και πότε γνώρισα τον Μίμη Τραιφόρο και πως αναπτύχθηκε τα τελευταία 10 χρόνια της ζωής του μια πραγματική αγνή φιλία, θα σας το αφηγηθώ όσο συνοπτικά μπορώ. Μετανάστης στον Καναδά, συγκλονίστηκα όταν έμαθα στις 11 Μαρτίου 1978 ότι η Σοφία Βέμπο πέθανε σε ηλικία 68 χρόνων. Αργότερα, όταν η πολιτεία αρνήθηκε να στηθεί προτομή στον τάφο της, ο Μίμης Τραιφόρος έκανε έρανο στον οποίο συνέβαλα.

Επίσης διάβαζε με βουλιμία άρθρα μου επιστημονικά (κυρίως στον Ελληνοκαναδικό Ταχυδρόμο που έγραφα) και καλλιτεχνικά και του άρεσαν και ενώ μιλούσα εγώ για αυτά στο τηλέφωνο και σε γράμματα, εκείνος για την θεατρική του εμπειρία. Και την δεν έμαθα από καλλιτεχνικό κουτσομπολιό και του άρεσε του Μίμη.

Από τότε είχαμε αναπτύξει μια στενή φιλία. Η φιλία μας ήταν δι' αλληλογραφίας. Ποτέ δεν τον συνάντησα πρόσωπο με πρόσωπο. Όταν το αποφάσισα, δεν τον πρόλαβα.

Αλληλογραφούσαμε και μιλούσαμε τηλεφωνικά για τις αναμνήσεις του που μου διηγούταν και την αγάπη του για τη Σοφία. Για την νέα του γυναίκα που παντρεύτηκε την Κρύσταλ, είχε τα καλύτερα λόγια.

Οι καβγάδες του με την Σοφία Βέμπο ήταν ομηρικοί. Ενώ την λάτρευε και της είχε τρομερή αδυναμία, δεν μπορούσε να αποφύγει τον πειρασμό που του παρουσιάζονταν λόγω επαγγέλματος και λόγω φήμης.

Ήταν κάπως ευαίσθητος στον ποδόγυρο. Στα 80 του περίπου χρόνια είχε το πρώτο εγκεφαλικό. Η αλληλογραφία μειώθηκε αλλά τα λέγαμε στο τηλέφωνο. Τελικά το 1997 αποφάσισα να πάω, αλλά δεν πρόλαβα.

Ο μεγάλος αυτός θεατράνθρωπος που έγραψε ιστορία, με δεύτερο εγκεφαλικό, μας άφησε για πάντα για το αιώνιο του ταξίδι.

ΑΠΟ ΟΣΑ ΕΙΠΑΝ Η ΕΓΡΑΨΑΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΡΑΪΦΟΡΟ ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ

Κωνσταντίνος Καβάφης: Αγαπητέ κ. Τραϊφόρε, η δύναμη, η διαύγεια και οι ευαισθησίες συνυπογράφουν τα ποιήματά σας...

Άγγελος Σικελιανός: Μέσα από τα ποιήματά σας κ. Τραϊφόρε, αναβλύζει τόση αγάπη, που μόνον ένας ποιητής μπορεί να νιώθει...

Ατίκ (Κλέων Τριανταφύλλου): Μαθητής μου και πνευματικό μου παιδί ο Μίμης Τραϊφόρος, κρατά με την άκρη της γραφίδας του μια νέα αυγή για το τραγούδι και την ποίηση...

Μαρία Κάλλας: Η καλλιτεχνική σας προσφορά, μαζί με την Σοφία Βέμπο, είναι τόσο μεγάλη, ώστε να συναγωνίζεται την Εθνική σας προσφορά...

Παναγιώτης Κανελλόπουλος: Βαθύτατα συγκινήθηκα αγαπητέ μου κ. Τραϊφόρε, όταν διάβασα τα "Τραγούδια μιας ζωής". Και η ζωή σας ήταν άξια να τραγουδηθεί και τα τραγούδια είναι άξια της ζωής σας...

Δημήτρης Ψαθάς: Τα ποιήματά σου, φίλτατε συνονόματε, είναι ένας ύμνος στη ζωή μήπως και την καλοπιιάσουν και γίνει καλύτερη, πιο όμορφη, αντάξια μιας τέτοιας ευγενικής μελωδίας, που είναι η ποίηση σου...

Μαρίκα Κοτοπούλη: Ο Τραϊφόρος είναι σπουδαίος τροβαδούρος, γιατί πρώτα και πάνω απ' όλα είναι σπουδαίος ποιητής...

Κατίνα Παξινού: Η Σοφία με την ανεπανάληπτη φωνή της και ο Τραϊφόρος με τους υπέροχους στίχους μας αγκάλιασαν όλους...

Γεώργιος Παπανδρέου: ...Μήπως όμως, ο Τραϊφόρος θεατράνθρωπος διαπράττει ένα έγκλημα, σκοτώνοντας τον Τραϊφόρο ποιητή;

Κωνσταντίνος Τσάτσος: Γνωρίζετε τον άνθρωπο τόσο καλά, ώστε δεν έχετε την παραμικρή δυσκολία να εισχωρήσετε στα τρίςβαθα της ψυχής του...

Γιάννης Τσαρούχης: Λουλούδια από το πιο όμορφο περιβόλι του παραδείσου είναι τα ποιήματά σου αυτά φίλε Μίμη. Και όσο τα μυρίζω, όσο τα χαίρομαι και τα απολαμβάνω, τόσο πιο πολύ ευωδιάζουν. Σ' ευχαριστώ...

Σπύρος Μελάς: Ο κ. Τραιφόρος έχει έναν δικό του ξεχωριστό τρόπο να προσεγγίζει τη Μούσα και να ερωτοτροπεί μαζί της...

Μενέλαος Λουντέμης: Μίμη μου, ειλικρινά, κάποια ποιήματα σου με έχουν μαγέψει τόσο, που ο θαυμασμός μου έγινε πιο τρανός από την παλιά φίλια μου και την αγάπη μου για σένα.

Άγγελος Τερζάκης: Κάθε ποίημα σας, αγαπητέ κ. Μίμη, είναι ένα ακόμη πολύτιμο πετράδι στο λαιμό της ωραιότερας των καλλονών, της λογοτεχνίας μας...

ΜΕΡΙΚΑ ΑΠΟ ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΜΙΜΗ ΤΡΑΙΦΟΡΟΥ ΠΟΥ ΑΦΗΣΑΝ ΕΠΟΧΗ

Όλοι λίγο πολύ, κάποιας ηλικίας, έχουμε τραγουδήσει στα νιάτα μας τις υπέροχες μελωδίες του Τραιφόρου:

- Λόντρα...Παρίσι...Νιου Γιork,
- Ραντεβού στην Αθήνα,
- Αθήνα και πάλι Αθήνα,
- Σουβενίρ ντ' Ατέν,
- Να με παίρνανε τα σύννεφα,
- Χωριό μου χωριουδάκι μου,
- Ας ερχόσουν για λίγο και ας χανόσουν μετά,
- Όπου κι αν πας θα θυμάσαι,
- Σ' αγαπώ και μ' αρέσει η ζωή,
- Συγχώρεσε με αγάπη μου,
- Τι είναι αυτό που με φέρνει κοντά σου,
- Νάταν Θεέ μου να μην έφευγα ξανά,
- Καινούργια τώρα ζωή,
- Χαράμι,
- Ταμπακέρα,
- Μια φορά μονάχα ζούμε,
- Ας ήταν για λίγο,
- Μη φύγεις ξανά,
- Ο άνθρωπός μου,
- Μη μ' αφήνεις μοναχό μου μη μ' αφήνεις,
- Είσαι ο Παράδεισος και η κόλαση μου,
- Δυο φιλιά δυο ματιές και ένα χάδι και θα πάει σπουδαία το βράδυ,
- Αχ να γύριζαν τα χρόνια τα παλιά,
- Δεν ξέρω τι κρύβει η καρδιά σου,
- Η ζωή μας είναι λίγη... και άλλα πολλά,
- Πάντα Μαζί,
- Για σένα τραγουδώ μόνο για σένα,
- Σβήσε το φως και έλα γύρε κοντά μου.

Επίσης αναφέρω τα τραγούδια της Νίκης, που στο στόμα της Σοφίας ξεσήκωναν τους Έλληνες στο Αλβανικό μέτωπο:

- Κάνε κουράγιο Ελλάδα μου,
- Για και χαρά Μοραίτες αδελφοί,
- Παιδιά της Ελλάδος παιδιά.

Τραγούδια που έγιναν παιάνας δόξας και τιμής.